

4-aastane laps Hyve mudeli järgi Lapsevanemate ja lasteaia alusharidusvestluse raamistik

1. Tundeelu arendamine, sotsiaalsed oskused, vastastikune mõjutamine ja mäng 4-aastane laps

- on uudishimulik, soovib tundma õppida, näha ja näidata oma oskusi ja on enesekindel,
- on hoolimata kõiksugustest omandatud oskustest siiski hellust vajav "väikelaps", kes tahab tähelepanu,
- hakkab tajuma vastutus- ja süütunnet,
- kardab tihti nägemisärritusega seonduvaid asju: pimedat, kummalise välimusega inimesi, usse, vanemate eemalolekut,
- püüab tajuda inimeste rolle ja jäljendab neid oma mängudes, muu hulgas jäljendab vanemate tegevusi, võtab eeskuju muinasjuttudest ja televiisorist nähtust,
- soovib meeldida oma vanematele ja täiskasvanutele ning püüab omandada sotsiaalseid oskusi,
- oskab üsna hästi reegleid järgida ja paneb väga hästi tähele, kui teised reegleid rikuvad,
- on kaastundlik (kui keegi nutab) ja tunneb rahulolu, kui saab rõõmustada või lohutada,
- on hea kujutlusvõimega ja tal võib olla välja mõeldud sõber,
- ei taju alati piire tegelikkuse ja kujuteldava vahel, tajub kujuteldavaid asju tõelistena,
- mängib hea meelega teiste lastega, paneb proovile ja loob sõbrasuhteid,
- oskab mängides juba läbi rääkida ja püüab hoida saavutatud kokkuleppeid,
- õpib toime tulema esimeste tõeliste vaidlustega ja vajab selleks täiskasvanu tuge,
- tegeleb mängides tõsiste tunnetega: hirmu, abituse, kurbuse ja üksindusega.

Arenguga seotud võimalikud vajakajäämised:

- pidevad raskused seoses igapäevatoimingutega: näiteks keeldumine toidust või liigne söömine, taandareng tualeti kasutamisega seotud oskustes (pükste märgamine, määrimine, kõhukinnisus),
- lapsel on veidrad, tavalisest suuremad hirmud,
- laps vigastab ennast või satub pidevalt ohtlikesse olukordadesse,
- laps ei talu pettumust ja käitub agressiivselt, ei oska oma pahameelt sõnades väljendada,
- laps on pikemat aega rõhutatud meeleolus,
- laps keeldub sageli oma eale vastavast tegevusest ja on oma oskuste suhtes ilmselgelt ebakindel,
- laps ei otsi ega võta vastu täiskasvanute tuge ja lohutust, kui ta on kurb või on end vigastanud,
- lapsel on raskusi teiste inimeste ilmete ja žestide tajumisel,
- laps tõmbub kõrvale ega võta teiste laste tegevusest ja mängudest osa,
- lapse positsioon on mängudes alati sama (näiteks juht, kohaneja, koer jne).

Märkused:

2. Tähelepanelikkus, motiveeritus, mõtlemisvõime, mälu ja õppimine 4-aastane laps

- usub, mida näeb – lapse aistingud juhivad mõtlemist,
- suudab oma mõtteid väljendada,
- mõtleb varem nähtud asjade üle ja lahendab probleeme,
- suudab mõtetes paralleele tõmmata, klassifitseerida ja võrrelda,
- suudab rohkem meeles pidada, mälumaht on juba 3–4 ühikut (mäluühik võib olla täht, number, sõna jne),
- suudab juba rohkem asju meenutada,
- tegutseb plaanipäraselt,
- mõistab ja järgib reegleid,
- õpib, kui teda juhendatakse.

Arenguga seotud võimalikud vajakajäämised:

- laps ei õpi või õpib aeglaselt, näiteks tuttavate nimesid, laule,
- laps ei tegutse (kuulmise teel) saadud juhendite või (nägemise teel) saadud vihjete kohaselt,
- lapsel on raske temaga äsja juhtunud asju meeles pidada (näiteks mida ta on söönud, kus ta on käinud, mida näinud või kuhu jätnud oma asjad),
- laps kasutab probleemide lahendamisel sageli väljendit „ei mäleta”,
- asjade lõpuleviimine on lapsele sageli raske,
- laps väldib keerukamaid tegevusi ja pingutusi,
- lapse keskendumist häirivad pidevalt välised tegurid,
- laps käitub rahutult, niheleb toolil, näpib asju,
- laps ei suuda ennast tagasi hoida ega kaalu olukorda enne tegutsemist,
- laps ei suuda oodata oma järjekorda.

Märkused:

3. Keeleline areng

Kui lapse emakeel on mõni muu keel kui soome või rootsi keel, võib lapse soome keele oskuse hindamisel kasutada soome keele õppimise kontrollküsimustikku.

4-aastane laps

- mõistab igapäevast kõnet,
- tunneb huvi sõnamängude ja riimimise vastu (keeleteadlikkus kasvab),
- kasutab grammatiliselt korrektseid lauseid, ka kõrvallauseid,
- jutustab lugusid, mõtleb ise lugusid välja ning räägib oskuslikult asjadest ja sündmustest (jutustav kõne),
- kasutab kõnes omadussõnu, oskab esemeid ja asju kirjeldada,
- räägib selgelt, kuigi mõned häälikud võivad puududa,
- oskab vestelda ja teisi kuulata ning esitab kuuldu kohta küsimusi,
- esitab palju küsimusi (miks?, milleks?) ja vajab põhjalikke selgitusi.

Arenguga seotud võimalikud vajakajäämised:

- lapse sõnavara on piiratud,
- laps ei saa antud juhenditest aru,
- lapse kõnes esineb palju hääldusvigu,
- lapse kõnest on raske aru saada,
- lapse kõnes esineb olulisi grammatilisi vigu,
- lapse kõnes esineb vähe jutustavat ja kirjeldavat kõnet,
- lapsel on esinenud kogelemise sümptomeid vähemalt kolme kuu jooksul.

Märkused:

4. Motoorsed oskused ja iseseisvus

4-aastane laps

- on omandanud põhilised liikumisoskused (näiteks kindel kõndimine, jooksmine, hüppamine) ja ta suudab hoida tasakaalu,
- oskab õigesti pliatsit käes hoida (pintslahaare),
- suudab peaaegu iseseisvalt riidesse panna (näiteks tõmbluku ja nööbid sulgeda),
- tunneb kehaosi.

Arenguga seotud võimalikud vajakajäämised:

- sõrmede osavust ning silmade ja käte koostööd nõudvad tegevused on lapse jaoks väga rasked (näiteks helmeste nöörile lükkimine, nõöpimine, kruusist joomine),
- laps ei suuda teha samaaegselt kahte keskendumist nõudvat mootorset tegevust (minna trepist üles, hoides samal ajal midagi käes),
- laps komistab ja kukub kergesti,
- laps ei oska liigutusi ega näidisasendeid matkida,
- laps ei oska nõtkelt hüpata.

Iseseisvus

4-aastane laps saab hakkama näiteks alljärgnevate toimingutega:

- käib iseseisvalt WC-s,
- peseb ja kuivatab ise käsi,
- võtab iseseisvalt riidest lahti ja paneb end riidesse (ei oska veel kingapaelu siduda),
- oskab kasutada vähemalt kahvlit,
- oskab ise juua võtta ja kannust valada,
- oskab leivale võid määrada.

Märkused:

5. Kas teie pere igapäevaelus esineb asjaolusid või juhtumeid, mis teie meelest mõjutavad lapse kasvamist ja arengut, millest tahaksite lasteaias või nõustamiskeskuses rääkida?

Märkused: